

Písemná práce: Cvičení: Elektrostatika

1) Na bodový náboj o velikosti $1 \mu\text{C}$ působí v daném bodě elektrického pole síla o velikosti $0,01 \text{ N}$. Jaká je velikost intenzity elektrického pole?

(Výsledek: $1 \text{E}4 \text{ V}\cdot\text{m}^{-1}\cdot\text{m}^{-1}\cdot\text{V}\cdot\text{U}/\text{m}$)

2) Menší kovová kulička o objemu 1 cm^3 obsahuje 10^{22} volných elektronů. Kolik dalších volných elektronů je třeba kuličce dodat, aby její celkový náboj dosáhl hodnoty $-2,0 \cdot 10^{-7} \text{ C}$? ($e = -1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$ ... náboj elektronu)

(Výsledek: $1,3 \text{E}12$)

3) Dva bodové elektrické náboje o velikostech Q_1 a Q_2 na sebe působí ve vakuu silou o velikosti 36 mN . Jakou silou na sebe působí při stejné vzdálenosti v prostředí s relativní permitivitou $\epsilon_r = 3$?

(Výsledek: $10 \text{E}-3 \text{ N}$)

4) Vypočítejte, jak velkou intenzitu elektrické pole vyvolá proton v jádru vodíku ve vzdálenosti $5,28 \cdot 10^{-11} \text{ m}$ za předpokladu, že v okolí protonu je vakuum? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$, $|Q_p| = e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$)

(Výsledek: $5,2 \text{E}11 \text{ N}\cdot\text{C}^{-2}\cdot\text{N}\cdot\text{C}^{-1}\cdot\text{N}$)

5) Jaký největší náboj se udrží na vodivé kouli poloměru 10 cm , je-li dielektrická pevnost vzduchu (tj. maximální intenzita elektrického pole) $3 \cdot 10^6 \text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)

(Výsledek: $3,3 \text{E}-6 \text{ C}$)

6) Dva stejné elektrické náboje o velikosti $5 \cdot 10^{-8} \text{ C}$ se odpuzují ve vzduchu silou o velikosti $2,5 \cdot 10^{-4} \text{ N}$. Jak velká je jejich vzdálenost? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)

(Výsledek: $0,3 \text{ m}$)

7) Elektrický potenciál v bodě A elektrického pole je 300 V , v bodě B téhož pole $1,2 \text{ kV}$. Jakou práci je třeba vykonat k přenesení bodového náboje velikosti $3,6 \cdot 10^{-8} \text{ C}$ z bodu A do bodu B?

(Výsledek: $2,7 \text{E}-5 \text{ J}$)

8) K přenesení náboje o velikosti $2,0 \cdot 10^{-2} \text{ C}$ z povrchu Země na vodivou kouli byla vykonána práce 8 J . Na jaký potenciál se koule nabilá? (povrch Země - nulová ekvipotenciální hladina $\Rightarrow \varphi_0 = 0 \text{ V}$)

(Výsledek: 400 V)

9) Na jaký absolutní potenciál by se nabilá Země ($R = 6378 \text{ km}$) nábojem $1,0 \text{ C}$? (permitivita vakua: $\epsilon_0 = 8,859 \cdot 10^{-12} \text{ A}^2 \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{s}^4$)

(Výsledek: $1,4 \text{E}3 \text{ V}$)

10) Jak velký by musel být poloměr koule, která by se elektrickým nábojem $5,0 \cdot 10^{-6} \text{ C}$ nabilá na absolutní potenciál 100 kV ?

(Výsledek: $0,45 \text{ m}$)

11) Jak velká síla působí na každou z elektronů ve vodiči délky $1,0 \text{ m}$, je-li tento vodič připojen ke zdroji stálého napětí $1,0 \text{ V}$? ($e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$)

(Výsledek: $1,6 \text{E}-19 \text{ N}$)

12) Částice o náboji velikosti 5 nC a hmotnosti $1 \mu\text{g}$, která je v klidu, se ocitne v homogenním elektrickém poli o intenzitě velikosti $10^4 \text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$. Jakou rychlost získá na dráze 10 cm ?

(Výsledek: $100 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}\cdot\text{s}^{-1}\cdot\text{m}\cdot\text{m}\cdot\text{s}$)

elektrická

1

13) Z povrchu vodivé kovové koule, která je nabitá záporným nábojem o velikosti $1,6 \cdot 10^{-10} \text{ C}$ bylo odebráno $2,4 \cdot 10^5$ elektronů. Jaká je nyní plošná hustota náboje na povrchu koule, je-li poloměr koule 5 cm ? ($e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$)

(Výsledek: $12 \text{E}-12 \text{ C}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{C}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{C}$)

14) Dva bodové náboje ve vakuu působí na sebe ve vzdálenosti 11 cm silou o takové velikosti jako v určité kapalině ve vzdálenosti $7,4 \text{ cm}$. Určete relativní permitivitu této kapaliny? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)

(Výsledek: $2,2$)

15) Dvě elektricky nabitá tělesa A a B jsou od sebe vzdálena $0,03 \text{ m}$ a navzájem se přitahují silou o velikosti $1 \cdot 10^{-5} \text{ N}$. Jak velkou silou se budou tělesa přitahovat, jestliže těleso A vzdáleno od tělesa B ještě o $0,3 \text{ m}$?

(Výsledek: $3,3 \text{E}-7 \text{ N}$)

16) V televizní obrazovce se používá k urychlování elektronů napětí 15 kV . Jak velká rychlosti elektrony v obrazovce dosahují? ($m_0 = 9,1 \cdot 10^{-31} \text{ kg}$, $e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$)

(Výsledek: $79 \text{E}6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}\cdot\text{m}$)

17) Na jaký potenciál byla nabitá mýdlová bublina o poloměru 3 cm , jestliže po prasknutí bubliny vznikne kapka o průměru $0,8 \text{ mm}$ s potenciálem $6 \cdot 10^4 \text{ V}$?

(Výsledek: 800 V)

18) V jakém poměru Q_1/Q_2 se rozdělí náboj Q na dvě kovové koule o poloměrech $r_1 = 4 \text{ cm}$, $r_2 = 1 \text{ cm}$, které jsou spojené tenkým dlouhým vodičným drátem?

(Výsledek: 4)

19) Určete velikost náboje Q_1 , který ve vakuu vytvořil elektrické pole, jestliže ve vzdálenosti 10 cm od náboje Q_2 působí na náboj 10^{-8} C síla o velikosti 10^{-2} N . ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ A}^2 \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{s}^4$)

(Výsledek: $1,1 \text{E}-6 \text{ C}$)

20) Vypočítejte plošnou hustotu náboje na povrchu Země, jestliže gradient potenciálu elektrického pole zemského ovzduší je na povrchu Země $100 \text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$ a jestliže poloměr Země je 6378 km ?

(Výsledek: $8,86 \text{E}-10 \text{ C}\cdot\text{m}^{-2}$)

(2)

Pláncaný práce: Cvičení: Kondenzátory

1) Určete kapacitu kondenzátoru, který se nábojem $6,0 \text{ nC}$ nabitý na potenciál 2400 V .

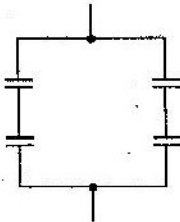
(Výsledek: $2,5 \cdot 10^{-6} \text{ F}$)

2) Kondenzátor o kapacitě 20 pF připojíme ke kapalným bateriím o napětí $4,5 \text{ V}$. Na jak celkový náboj se kondenzátor nabitý?

(Výsledek: $9,0 \cdot 10^{-5} \text{ C}$)

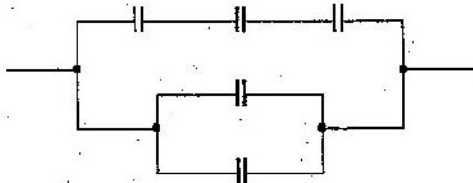
3) Čtyři kondenzátory, všechny o kapacitě 1 pF jsou zapojeny podle obrázku. Jaká je výsledná kapacita?

(Výsledek: $1 \cdot 10^{-6} \text{ F}$)

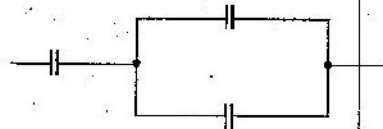
4) Určete výslednou kapacitu kondenzátorové baterie ze stejných kondenzátorů o kapacitě $5 \cdot 10^{-5} \text{ F}$, které jsou zapojeny podle schématu na obrázku.

(Výsledek: $14 \cdot 10^{-6} \text{ F}$)

5) Kapacita soustavy tří kondenzátorů o stejné kapacitě zapojených dle nakresleného schématu je 20 pF . Určete kapacitu jednoho kondenzátoru.

(Výsledek: $30 \cdot 10^{-6} \text{ F}$)

6) Určete kapacitu deskového kondenzátoru, jehož desky o obsahu $0,81 \text{ m}^2$ mají vzdálenost $2,0 \text{ cm}$. Mezi deskami kondenzátoru je vzduch, jehož permitivitu považujte za stejnou s permitivitou vakua.

($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)

(Výsledek: $4,4 \cdot 10^{-12} \text{ F}$)

7) Máme paralelně zapojené tři stejné kondenzátory o kapacitě 1 nF . Kondenzátory jsou připojeny ke zdroji napětí 2 V . Jaký bude celkový náboj soustavy?

(Výsledek: $6 \cdot 10^{-9} \text{ C}$)

8) Dva kondenzátory téže kapacity C zapojíme jednou do série, podruhé paralelně. Rozdíl kapacit obou kombinací je 3 pF . Určete kapacitu kondenzátorů C .

(Výsledek: $2 \cdot 10^{-6} \text{ F}$)

9) Jaká je kapacita deskového kondenzátoru s plošným obsahem polepů 200 cm^2 , jestliže mezi jeho polepy je sklo tloušťky $2,0 \text{ mm}$ s relativní permitivitou $\epsilon_r = 7$? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ F} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-4}$)

(Výsledek: $6,2 \cdot 10^{-10} \text{ F}$)

10) Na jaký potenciál se musí nabit kondenzátor kapacity 2 pF , aby na něm byl takový náboj jako na levdenské láhvi o kapacitě 900 pF při potenciálu 30000 V ?

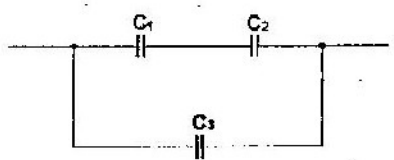
(Výsledek: $13,5 \text{ V}$)

11) Tři kondenzátory s kapacitami $C_1 = 100 \text{ pF}$, $C_2 = 200 \text{ pF}$, $C_3 = 300 \text{ pF}$ jsou spojené sériově. Jaký je celkový náboj na kondenzátorech, jsou-li kondenzátory připojeny na baterii o napětí 100 V ?

(Výsledek: $5,45 \cdot 10^{-9} \text{ C}$)

(3)

16) Celková kapacita tří spojených kondenzátorů (podle obrázku) a kapacitách C_1 , C_2 , C_3 je $10,4 \mu\text{F}$. Když se probije kondenzátor C_1 , bude výsledná kapacita $14 \mu\text{F}$. Když se však místo kondenzátoru C_1 probil kondenzátor C_2 , bude výsledná kapacita $12 \mu\text{F}$. Určete kapacitu kondenzátoru C_3 .
(Výsledek: $8,6E-12 \text{ F}$)

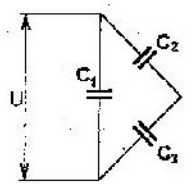

17) Jaká je kapacita osmocenné vodivé koule o poloměru $5,0 \text{ cm}$, je-li její potenciál 10 kV ? ($\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)
(Výsledek: $5,6E-12 \text{ F}$)

18) Vzduchový deskový kondenzátor, skládající se ze dvou desek s plošným obsahem 1 000 m^2 vzdálených od sebe $1,0 \text{ mm}$, nabijeme na protilehlou rozdíli 1 000 V . Jak velkou silou se přitahují tyto desky? (permittivita vakua: $\epsilon_0 = 8,859 \cdot 10^{-12} \text{ A}^2 \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{m}^{-3} \cdot \text{s}^4$)
(Výsledek: $0,44 \text{ N}$)

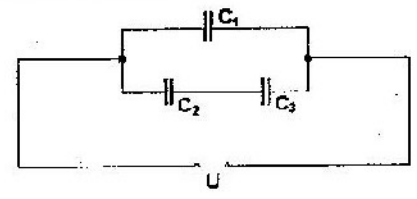
19) Kondenzátorovou baterii, sestavenou podle obrázku, kde $C_1 = C_2 = C_3 = 2 \cdot 10^{-8} \text{ F}$, připojíme na elektrické napětí $U = 10 \text{ V}$. Jaká energie se nahromadí na kondenzátorové baterii?
(Výsledek: $33 \mu\text{J}$)

$115 \cdot 10^{-4}$

20) Jakou kapacitu má naše Země, jestliže její poloměr je $R = 6 \text{ 370 km}$? (permittivita vakua: $\epsilon_0 = 8,859 \cdot 10^{-12} \text{ A}^2 \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{m}^{-3} \cdot \text{s}^4$)
(Výsledek: $7,108E-4 \text{ F}$)

12) Určete velikost náboje na kondenzátoru C_2 , jestliže kondenzátory o kapacitách stejné velikosti $C_1 = C_2 = C_3 = 10 \mu\text{F}$ jsou připojeny ke zdroji konstantního napětí 1 000 V podle schématu na obrázku.
(Výsledek: $5,9E-9 \text{ C}$)

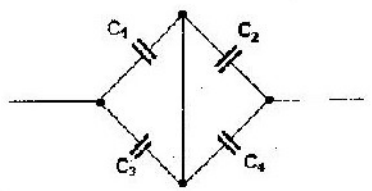
$$Q_2 = Q_3 = \frac{1}{2} Q$$

$$U = \frac{Q}{C_2} + \frac{Q}{C_3} = Q \left(\frac{1}{C_2} + \frac{1}{C_3} \right)$$

$$Q = 10^3 \cdot 5 \cdot 10^{-6} = 5 \cdot 10^{-3} \text{ F}$$

$$Q_2 = 10^3 \cdot 10 \cdot 10^{-6} = 10 \cdot 10^{-3} \text{ F}$$

13) Kondenzátory o kapacitách $C_1 = 1 \text{ nF}$, $C_2 = 10 \text{ nF}$, $C_3 = 10 \text{ nF}$, $C_4 = 1 \text{ nF}$ jsou zapojeny podle obrázku. Určete výslednou kapacitu.
(Výsledek: $5,5E-9 \text{ F}$)

14) Jak velký náboj bude na deskách kondenzátoru vz. vakua při napětí 12 V , jestliže obsah účinné plochy je $0,1 \text{ m}^2$ a vzdálenost desek je $88,5 \text{ mm}$? (permittivita vakua: $\epsilon_0 = 8,859 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2 \cdot \text{N}^{-1} \cdot \text{m}^{-2}$)
(Výsledek: $1,2E-12 \text{ C}$)

15) Kolikrát se zvětší napětí U mezi deskami kondenzátoru jestliže jeho desky oddálíme na trojnásobnou hodnotu původní vzdálenosti d ? Předpokládáme, že mezi deskami je vakuum.
(Výsledek: 3)